АНАЛІЗ ІНДИКАТОРІВ СУЧАСНОГО СТАНУ СУСПІЛЬНОГО ДОБРОБУТУ НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ

Дерев'янко Ю.М., Олійник Н.В.

Суспільний добробут населення держави можна оцінити за допомогою економічних індикаторів, які є кількісними характеристиками економічної та, як наслідок, соціальної ситуації в країні. В результаті проведеного нами аналізу економічних індикаторів суспільного добробуту можна зробити наступні висновки. За останні декілька років в Україні спостерігається поступове зростання середньомісячної номінальної заробітної плати. Так, у 2005 році середньомісячна номінальна заробітна плата становила 740,88 грн, що перевищило: в 1,6 рази законодавчо встановлений прожитковий мінімум на 2005 рік для працездатної особи (453 грн).

Перевищення темпів зростання цін над темпами зростання номінальної заробітної плати негативно позначилися на купівельній спроможності більшості населення. Проведений аналіз свідчить, що в період з 1990 року як до 2000 року, так і до 2006 року відбувалося зниження купівельної спроможності середньої і мінімальної заробітної плати за всіма видами продуктів. Наприклад, якщо у 1990 році на середню заробітну плату 248 крб можна було купити яловичини 131 кг, то у 2000 році на 213,21 грн – усього 30,7 кг, а в 2005 році на 740,88 грн – 28,5 кг. Але порівняння купівельної спроможності середньої та мінімальної заробітної плати 2000 року з 2005 роком, свідчить про її зростання за всіма типами продуктів, окрім яловичини та сиру. Ці типи продуктів залишилися в категорії менш доступних для населення.

Найбільш вагомою статтею (58,9%) усіх сукупних витрат домогосподарств продовжують залишатися витрати на харчування. У Великобританії витрати на продовольчі товари становлять до 30% усіх споживчих витрат сімей, у Франції та США – 20-22%. Порушення структурних витрат сімей свідчать про різку зміну їхньої споживчої поведінки. Наслідком цього стало погіршення якості харчування, а саме споживання основних видів продукції на одну особу менше за визначені МОЗ норми, зниження середньодобової калорійності харчування, зниження рівня споживання на одну особу білка тваринного та рослинного походження, вітамінно насичених та

екологічно чистих продуктів. Калорійність добового раціону харчування однієї особи в середньому склала у 2004 році 3492 ккал, вміст білків у спожитих продуктах харчування становив 89 г, жирів – 149 г, вуглеводів – 460 г, що відповідає ЗУ «Про прожитковий мінімум», за яким «споживчий кошик» розрахований на 2564 ккал. Згідно з нормами Всесвітньої організації здоров'я людина, що працює має споживати 2800 ккал. Чимало українських сімей мають добову калорійність харчування всього 2100 ккал, найменш забезпечені – 1030-1800 ккал., а в низькодоходних домогосподарствах споживання тваринного білка дорівнює 24 г, при умові нормальної трудової діяльності добова норма має становити 51-53 г. Питома вага населення бідної групи у всьому дорослому населенні складає 40%. Вищенаведені приклади свідчать, що більшість працездатного населення споживає білок тваринного походження на межі фізичного виживання. Рівень суспільного добробуту населення залежить також від рівня розвитку потреб і якості та кількості життєвих благ та послуг, які використовуються для їх задоволення.

Проведений аналіз основних індикаторів суспільного добробуту свідчить про невиконання значної частини вимог соціального законодавства України, незадоволення державою мінімально-необхідних соціальних потреб суспільства та відсутність ефективних механізмів регулювання трансформаційних економічних процесів та соціально-економічних відносин. Встановлювані соціальні норми і нормативи не вміщують якісних характеристик, а їх кількісна величина, як правило, недостатньо обґрунтована, оскільки в їх основу не покладені вимоги підтримання певного стандарту споживання матеріальних благ і послуг. В результаті не забезпечується зростання рівня суспільного добробуту, оскільки збільшення вартісного значення норми чи нормативу не завжди зберігає відповідний набір товарів та послуг.

Складнощі формування і реалізації соціально-економічної політики в Україні, її недоліки, приховують реальну загрозу для стабільності соціальних відносин, граничній майновій поляризації населення, збільшення бідності. Якщо не змінити такий стан речей, то надалі будуть поширюватися вказані явища, які в свою чергу створять перешкоду здійсненню економічних реформ та соціальному прогресу в Україні.